

PANOPTYKON
F U N D A C J A

Zarząd: Katarzyna Szymielewicz, Małgorzata Szumańska
Rada programowa: Adam Bodnar, Ewa Charkiewicz,
Dominika Dörre-Nowak, Józef Halbersztadt,
Joanna Kamiol, Monika Płatek, Maciej Ślusarek,
Piotr Wagłowski, Roman Wieruszewski

Warszawa, 23 grudnia 2011 r.

Pan Jacek Cichocki
Minister Spraw Wewnętrznych

Szanowny Panie Ministrze,

w imieniu Fundacji PANOPTYKON pragniemy pogratulować Panu nominacji na stanowisko Ministra Spraw Wewnętrznych i życzyć sukcesów w realizacji powierzonych zadań. Bardzo liczymy na Pana otwartość na głosy organizacji działających na rzecz ochrony praw człowieka, a ze swej strony deklarujemy gotowość do współdziałania w ramach zagadnień leżących w sferze naszych zainteresowań i kompetencji.

Do tej pory mieliśmy okazję wymieniać z Panem argumenty przede wszystkim na temat obowiązkowej retencji i zasad dostępu służb do danych telekomunikacyjnych. Zagadnienia te są dla nas bardzo istotne z punktu widzenia celów działania Fundacji. Dlatego z dużą uwagą i zainteresowaniem zapoznaliśmy się ze *Sprawozdaniem z prac zespołu doraźnego ds. pozyskiwania danych telekomunikacyjnych*. Ponieważ – jeszcze jako Sekretarz Kolegium ds. Służb Specjalnych – przewodniczył Pan pracom tego Zespołu, na Pana ręce zdecydowaliśmy się przekazać dokument zawierający nasze wstępne uwagi dotyczące wypracowanego Sprawozdania. Wyrażamy w nim nasze poparcie dla przyjętego kierunku proponowanych zmian i wskazujemy obszary, w których zmiany te powinny być – w naszej ocenie – dalej idące.

Zwracamy uwagę, że utrzymanie obowiązkowej retencji danych telekomunikacyjnych wymaga uprzedniego przedstawienia rzetelnych dowodów potwierdzających niezbędność tego środka oraz zasadność wybranego okresu zatrzymywania danych. Odnosimy się również do zaproponowanych zasad dostępu służb do danych telekomunikacyjnych oraz metod kontroli nad korzystaniem z tych danych. Ideę ograniczenia dostępu oceniamy bardzo pozytywnie, mamy jednak zastrzeżenia do zaproponowanego kryterium górnej granicy zagrożenia karą pozbawienia wolności. Krytycznie oceniamy również daleko idące wyjątki od zaproponowanej zasady oraz utrzymanie możliwości sięgania po dane w celach prewencyjnych. Popieramy pomysł powołania w ramach służb wewnętrznych pełnomocników kontrolujących przetwarzanie informacji, jednak uważamy, że jest to rozwiązanie niewystarczające i powinno zostać uzupełnione o narzędzia kontroli zewnętrznej. Zwracamy również uwagę na potrzebę wprowadzenia szczegółowej sprawozdawczości oraz przeniesienia części kosztów udostępniania danych na instytucje publiczne, które z nich korzystają.

Liczymy, że nasze uwagi spotkają się z Pana zainteresowaniem i zostaną wzięte pod uwagę na etapie decydowania o ostatecznym brzmieniu proponowanych przepisów.

Jednocześnie chcemy podkreślić, że obowiązek retencji i zasady dostępu służb do danych telekomunikacyjnych stanowią tylko jeden z ważnych tematów, w przypadku których obowiązujące prawo powinno zostać poddane rewizji. Warto przywołać chociażby problem braku realnej instytucjonalnej kontroli nad przetwarzaniem informacji o obywatelach przez służby specjalne czy niewystarczająco precyzyjne regulacje dotyczące kontroli operacyjnej, na które uwagę zwróciła m.in. Rzecznik Praw Obywatelskich Irena Lipowicz we wnioskach do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności obowiązujących przepisów z Konstytucją RP z 29 czerwca 2011 r. (sygn. RPO-666037-II-II/MK) i z 15 listopada 2011 r. (sygn. RPO-683674-II/II/MK).

Kolejnym problemem, na który chcemy zwrócić szczególną uwagę, jest brak kompleksowej regulacji prawnej funkcjonowania monitoringu wizyjnego. Bardzo dynamiczny rozwój tego narzędzia stwarza poważne wyzwania z punktu widzenia ochrony podstawowych praw i wolności i w związku z tym wymaga zdecydowanej interwencji ustawodawcy. Obowiązujące przepisy dotyczące stosowania monitoringu przez podmioty publiczne są bardzo ogólnikowe, a jego wykorzystywanie przez podmioty prywatne wymyka się jakiegokolwiek kontroli.

Co więcej inwestowaniu w monitoring wizyjny bardzo dużych środków publicznych nie towarzyszy audyt jego rzeczywistej skuteczności. Tymczasem badania realizowane w Polsce¹ i krajach zachodnich² wykazały bardzo ograniczony wpływ kamer monitoringu na poziom bezpieczeństwa, a wyniki badań współrealizowanych przez Fundację PANOPTYKON³ sugerują, że ich upowszechnienie się może wywierać pewne nieprzewidziane, negatywne skutki społeczne.

W naszej ocenie potrzebne jest pilne podjęcie prac zmierzających do stworzenia kompleksowej regulacji prawnej działania monitoringu wizyjnego. Powinna ona określać w szczególności: warunki i miejsca, w jakich monitoring (nie) może być wykorzystywany; wymogi, jakie musi spełniać każdy, kto chce korzystać z tego narzędzia; organy odpowiedzialne za kontrolę legalności monitoringu; prawa i obowiązki podmiotu prowadzącego monitoring, w tym obowiązki informacyjne; prawa osób nim objętych; zasady dotyczące przechowywania i wykorzystywania zebranych danych; zasady weryfikacji adekwatności i skuteczności tego środka⁴.

Na problem braku kompleksowej regulacji działania monitoringu wizyjnego zwracali uwagę kilkakrotnie m.in. Rzecznik Praw Obywatelskich i Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych (który opracował i przekazał Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji „Wymagania w zakresie regulacji monitoringu”). Z odpowiedzi MSWiA z 9 września 2011 r. na ostatnie pismo GIODO wynika, że prace nad założeniami do projektu odpowiedniej ustawy zostaną podjęte w tej kadencji Sejmu.

---

¹ Paweł Waszkiewicz, *Wielki Brat Rok 2010. Systemy monitoringu wizyjnego – aspekty kryminalistyczne, kryminologiczne i prawne*, Warszawa 2011.

² Brandon C. Welsh, David P. Farrington, *Crime prevention effects of closed circuit television: a systematic review*, Home Office Research Study 252, 2002 r
(http://citoyennete-active.net/sites/data/docs/videosurv062011/Crime_prevention_Survey2002_UKgovernment.pdf).

³ Badania zrealizowanych w latach 2010-2011 przez Julię Skórzyńską-Ślusarek, Fundację Panoptykon i Fundację Projekt: Polska, we współpracy z Millward Brown SMG/KRC; raport w przygotowaniu

⁴ Por. *Nadzór 2011. Próba podsumowania* (http://panoptykon.org/sites/default/files/nadzor2011_raport.pdf).

Zmiana struktury organizacyjnej ministerstw rodzi pytania o podmiot odpowiedzialny za wskazaną tematykę. W związku z tym prosimy o informację, czy weszła ona w zakres kompetencji MSW. Ze swej strony deklarujemy gotowość współpracy na tym polu oraz – jeśli wyrazi Pan zainteresowanie – spotkania w celu przekazania naszych postulatów.

2 mgradosmi decumtu,

w imieniu Fundacji PANOPTYKON

Katarzyna Szymielewicz
Dyrektorka

Małgorzata Szumańska
Członkini Zarządu